

Mevrouw Blavatsky, dochter van Wijsheid

Verslag door Annine van der Meer over deze lezing die zij op 5 februari 2013 in Loge Rotterdam gaf (bewerkt).

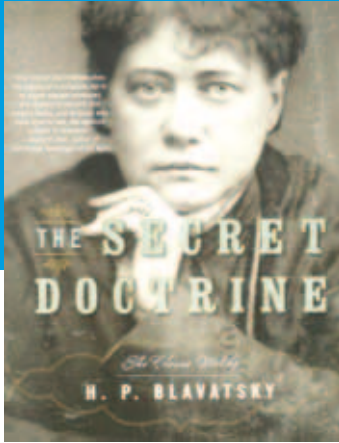
- Annine van der Meer

Dr. Annine E.G. van der Meer is voorzitter van de Academie PanSophia en lid van de TVN. Zij is godsdiensthistoricus en symbooldeskundige, heeft veel gereisd om het spoor van de verborgen Moeder in teksten, kunst en symbolen terug te vinden en schreef diverse boeken. In oktober 2011 leverde zij een bijdrage aan het najaarsweekend van de TVN, *De Eeuwige Moeder*. In maart 2013 verscheen haar boek *The Language of MA, the Primal Mother, the Evolution of the Female Image in 40,000 years of Global Venus Art*.

Op zaterdag 6 juli 2013 vindt in de Besant Hal van het Internationaal Theosofisch Centrum in Naarden de conferentie *Het Eeuwige Vrouwelijke* plaats. Centraal staat de universele mysterietraditie van Wijsheid, haar verdwijnen in Oud-Israël en haar terugkeer in de 21e eeuw. Het onderwerp zal zowel in historisch als esoterisch opzicht belicht worden.

Sprekers: dr. Margaret Barker (bijbelgeleerde uit het UK), drs. Ronald Engelse (Vrij-Katholieke Kerk Rotterdam), dr. Annine van der Meer (Academie PanSophia) en dr. Gert Jan van der Steen (Vrij-Katholieke Kerk Nederland). De lezingen van dr. Barker zullen in het Engels gehouden worden. Zie www.academiepan sophia.nl onder *Lustrum Divine Female Power*.

Op het scherm staat aan het begin en aan het eind van de lezing als een soort alpha en omega het embleem van de Theosophical Society. Vanuit een grote foto in een zware lijst hoog aan de muur kijkt mevrouw Blavatsky (1831-1891) onderzoekend op ons neer. In een stille hoek brandt een kaars... Het embleem van de Theosophical Society staat voor het Eeuwige dat transcendent is en boven de schepping staat, terwijl het ook immanent en inwonend is in elke geschapen vorm.

Binnen het veld van manifestatie, de ronde cirkel van de slang die in de staart bijt, zijn er de twee dooreengevlochten driehoeken van geest en stof. De donkere naar beneden voor de indaling van de geest in de stof en de lichte naar boven voor het opstijgen vanuit de stof tot geest.

In de driehoek komen de drie aanzichten van het Eeuwige samen: God de Vader, God de Moeder en God de Zoon/Dochter. India kent Brahma, Vishnu en Shiva en hun wederzijdse shakti's. Het oude Egypte kent Isis, Osiris en Horus. In talloze oude 'culturen in balans' kent men mannelijke en vrouwelijke ordes van ingewijden, die

samenwerken om tot inzicht in het hoe en waarom van de schepping, kortom tot Wijsheid te komen.

Wat die onderste witte driehoek en het transcenderen in de geest betreft: sommige mensen menen dat zij de geest moeten 'bevrijden' van de stof. Zij denken dat het nodig is te onthechten aan alles wat de aarde voor schoons biedt, maar de praktische Wijsheid leert iets anders: willen mensen groeien in geest, dan moeten zij juist aarden, want anders ontaardt hun poging om te vergeestelijken in verdord intellectualisme en verstarde rationalisme; in de frustratie van diegene die altijd blijft zoeken maar nooit zal vinden; in de zwever die niets concreets in de stof neerzet...

Balans en eenheid is te vinden door te aarden, dus volgt er een balansoefening die de twee driehoeken in balans en vervolgens tot eenheid brengt. Door de aandacht naar buik en voeten te brengen ga je resoneren met de aarde, trek je de aarde energie als het ware omhoog waardoor de lichtenergie vanuit de kosmos via de kruin kan indalen. Nu heeft het vrouwelijk principe een vat of graal gevormd waarin het mannelijk principe van licht en energie vorm kan krijgen. Vanuit deze tweehoud in balans ontstaat er een veld van eenheid.

Het vrouwelijke is praktisch. Ik

vraag de aanwezigen zich in dit veld met elkaar te verbinden en het woord AAAOOOMMM te zingen. Ik hoor mezelf zeggen dat dit veld van eenheid ons samen door de avond zal dragen. Dat je niets hebt aan filosoferen over het vrouwelijk principe als je het ook niet in de praktijk voelt en ervaart en dat de balans tussen het kosmische moeder- en vaderprincipe binnen je eigen energiesysteem de sleutel tot eenheid is.

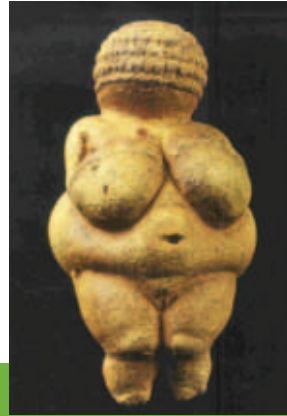
Een overzicht van de ontwikkelingsfasen van het menselijk bewustzijn:
Het gelukkige begin. In de menselijke geschiedenis is er naar mijn mening een eerste fase van eenheid en overvloed geweest, 'het paradijs'. Deze zou in de periode voor 10.000 v. Chr. gesitueerd kunnen worden.

Sedes Sapientiae

De kindertijd. Daarna kiest de mensheid voor een diepere incarnatie in de stof. Men verlaat de gelukzalige eenheidsfase en komt terecht in de wereld van du-

aliteiten, zoals vrouwelijk en mannelijk. In deze fase van bewustzijn is er het godsbeeld van de Grote Moeder die de mensheid als haar kind bij de hand neemt en leidt. Overwegend vrouwelijke kunst uit Oude en Nieuwe Steentijd vormt het bewijs voor het feit dat deze periode veel vrouwelijke ingewijden kende, dochters van de Moeder.

Venusbeeldje

Vrouwelijke ingewijden. Voormoeders, uitgebeeld in kleine 'venusbeeldjes', zijn in deze tijd belangrijk, omdat zij na de dood de familie en clan beschermen en leiden. De voormoederbeeldjes dienen als huis voor hun zielen en worden (tot op de dag van vandaag, bij Siberische stammen) bij het haardvuur bewaard. De aardse nazaten houden contact met de voormoeders over de dood heen. Zij maken sjamanistische reizen door de sferen heen. De eerste sjamanen zijn vrouwen, energiewerkers, grote ingewijden die sterk van geest zijn en dan wellicht minder diep in de stof geïncarneerd zijn. Daardoor kunnen ze makkelijk uittreden en schouwen in de geestelijke werelden. Daar zien en begrijpen ze hoe de kosmos in elkaar zit; ze zien de eenheid en samenhang der dingen.

De puber-tijd. Na deze fase gaat de mensheid puberen. In het godsbeeld ontwikkelt zich nu de vaderfiguur, die de mensheid wetten voorschrijft, grenzen vastlegt en paal en perk stelt aan het puberend gedrag. De puber wil het huis verlaten, zelfstandig op eigen benen staan en een eigen weg gaan. Nu ontwikkelt zich een materialistisch wereldbeeld waarin voor geest, ziel en onzichtbare energieën uit andere dimensies geen plaats meer is.

De volwassenheid. In de 21e eeuw breekt voor de mensheid de periode van volwassenheid aan. Het is de tijd van de herinnering aan oude vermogens waar men ooit verbinding hield met multi-dimensionale onzichtbare werelden, waarin men met klank genas en grote werken verrichtte. Het is de tijd voor het herinneren van de Moeder, omdat zij de verbinding verzorgt met de geestelijke werelden. Zij spreekt tot de ziel en zal de mens eraan herinneren wie de mens werkelijk is en over welke onvermoede kosmische vermogens de mens beschikt.

Er zijn mensen geweest die in de 19e eeuw aan het begin stonden van het ontsluitingsproces van de grote Moeder. Eén van hen was mevrouw Blavatsky.

Mevrouw Blavatsky en de Eeuwige Moeder.

Mevrouw Blavatsky geeft aan het begin van *De Geheime Leer* in de *Stanza's van Dzyan* nieuwe namen aan de oer-tweeheid- en drieheid die in iedere cultuur weer andere namen krijgt. In Sloka 1 van Stanza 1 begint zij met *de Eeuwige Moeder* (1.1). Iets verder spreekt zij over *de Vader* en *de Moeder* en *de Zoon* die één waren voordat er een nieuw *wiel* ging draaien (1.5). In Stanza 3 zwelt de Moeder – na de laatste trilling – op en zet zich van binnen naar buiten uit (3.1).

Mevrouw Blavatsky en de Moeder – Vader.

In diverse Stanza's spreekt zij van *Vader-Moeder* (2.6; 3.10). Dit doet zij in haar tijd, lang voordat in 1945 een bibliotheek van oudchristelijke teksten bij Nag Hammadi wordt teruggevonden; hierin wordt die twee- ene godheid aangesproken als 'Moeder-Vader' en 'Vader-Moeder' (zie mijn boek *Van Sophia tot Maria* 311, 331, 333). Mevrouw Blavatsky is in de waardering van de gnostisch-christelijke Nag Hammadi teksten, waarin Wijsheid hetzij als Eerste Beginsel, hetzij als Tweede Beginsel en complement van het mannelijke Eerste Beginsel, haar tijd ver vooruit.

Het vrouwelijk aspect van de godheid raakt verloren.

Waarom is dit zo nieuw in haar tijd? Vanaf het begraven van de Nag Hammadi-bibliotheek in 367 is het verbieden van het gelijkwaardige moederaspect van de godheid en het onderdrukken van het vrouwelijke en de vrouw wereldwijd usance geworden, in kerk en staat. Mevrouw Blavatsky plaatst in haar tijd de Eeuwige Moeder opnieuw op de landkaart van het bewustzijn van de westerse wereld. Daarom is Mevrouw Blavatsky mijns inziens een dochter van Wijsheid.

Bronnen van Wijsheid.

Het is de vraag waar zij deze Wijsheid vandaan haalt. Natuurlijk is zij hiertoe van hogerhand geïnspireerd. Toch zijn er – zoals ik al eerder op het najaarsweekend *De Eeuwige Moeder* meldde – ook culturele achtergronden in haar eigen leven, die haar betrokkenheid bij de goddelijke Wijsheid nader kunnen verklaren.

India.

Tijdens haar verblijf in India moet Mevrouw Blavatsky in rechtstreeks contact gekomen zijn met een levende verering voor de Moeder in India. Volksreligies in India zijn een schatkamer voor nog steeds levende tradities uit een voor- Vedische oercultuur. Recentelijk zijn er aan de oostkust van India reliëfs uit deze culturen opgegraven, zo bericht de *India Times* van 20 november 2012 (zie www.academie-pansophia.nl onder verslagen). Kustgebieden zijn bij het stijgen van de zeespiegel geleidelijk aan door de zee verzwolgen en in zee verzonken.

Amma uit Kerala

De Amma's.

Vele dorpen in India kennen dorpsgodinnen. Oudere clanmoeders werden, toen verschillende clans in dorpen gingen samenwonen, vergoddelijkt. Daarom kennen de ontelbare dorpen in India ieder diverse 'dorpsgodinnen'. Ze worden Amma's genoemd. De grote heilige Sri Aurobindo had een geestelijke relatie met 'the Mother'. Vandaag de dag kent India de wereldberoemde 'hug-Amma' die op dit moment als levend toonbeeld van moederliefde, 31

miljoen mensen heeft omhelsd. Mensen in nood worden door haar organisatie 'Embrace the World' daadwerkelijk ondersteund: na een ramp ontvangen de vrouwen naaimachines en de mannen een boot. Huizen worden hersteld of nieuw gebouwd. Kinderen die hun ouders verloren, worden liefdevol opgevangen in weeshuizen. Onlangs riep deze Amma, afkomstig uit de in Oost-India aan de kust gelegen deelstaat Kerala, vrouwen wereldwijd om op te staan tegen de haat van mannen uit hogere kasten die hen misbruiken als willoze prooi. Onrecht komt in de openbaarheid: de Moeder ontsluit zich en werkt in de wereld door via sterke, op aarde geïncarneerde dochters of Amma's, de moeders van het volk.

Het is mijns inziens duidelijk dat mevrouw Blavatsky tijdens haar verblijf in India gevoed werd uit deze oercultuur. Maar er is nog iets: we moeten nog verder teruggaan tot in haar kinderjaren en puberteit, willen we de vroegste culturele invloed begrijpen die haar van kindsbeen af vormde: Rusland.

Rusland en Moeder Aarde; liefde voor Moedertje Rusland en Moeder Aarde, dat moet de kleine Helena Petrovna in het Rusland van haar tijd met de paplepel zijn ingegoten. In Rusland is er tot op de dag van vandaag een verering voor de sacraliteit van Moeder Aarde. Vele Russen hebben een kleine datsja of buitenhuisje met volkstuin, verblijven hier in de zomer en verbouwen hun eigen groente en fruit. Wanneer je vandaag de dag in de Russische Federatie over een markt loopt, zie je de houten producten van winterse huisvuil in lange rijen in het gelid staan. Het zijn de dikbuikige moederfiguren, Matroesjka's of

Matroesjka's

Matroeska's die in hun ronde buik iedere keer weer een kleiner 'moedertje' dragen; sommige series bevatten wel 20 beschilderde houten moedertjes. Vanwege die eindeloze herhaling staan de moedertjes in postcommunistisch Rusland symbool voor de eeuwigheid. Naast al die aardse moedertjes kent christelijk Rusland ook een Hemelse Moeder. Haar naam is Sophia of Wijsheid.

Icoon van de goddelijke wijsheid

Rusland en Sophia of de goddelijke Wijsheid.

Het kwam al eerder aan de orde: Mevrouw Blavatsky had iets met de goddelijke Wijsheid of TheoSofia. Sophia had voor mevrouw Blavatsky drie aspecten: goddelijke kennis en de aardse kunde; en als derde het onderscheidingsvermogen om waarheid van onwaarheid te onderscheiden.

Als kind moet zij in Rusland met Sophia in contact zijn gekomen. In navolging van de Hagia Sophia in Constantinopel, gebouwd naar de maten van de tempel van koning Salomo, werden in Rusland vanaf de bekering van dat land na 998 vele kerken gebouwd die waren gewijd aan de heilige Wijsheid: in Moskou, Kiev en Novgorod. In de ronde koepel of apsis van de kerken werd Sophia/Maria als Moeder van Christus grootscheeps afgebeeld. Daarnaast kreeg Wijsheid in Rusland aandacht in de iconografie; er verschenen Sophia-iconen in soorten en maten. In de liturgie werd zij in tal van hymnen bezongen en in de filosofie en theologie werd zij beschreven in ingewikkelde kosmologieën. Ja, christelijk Rusland ontwikkelde een Sophiologie die het onderwerp van gesprek is op wetenschappelijke congressen, zoals dat in Nijmegen in juni 2007. De liefde van 19e eeuws Rusland voor Wijsheid moet het jonge kind en meisje iets gedaan hebben. Dit roept de vraag op waar de figuur van Wijsheid in het oosters-orthodox christendom, waar de Russische Wijsheid vandaan komt.

In wezen heeft het oosters orthodoxe christendom niets meer of minder dan een oudchristelijke Sophia-traditie in zich opgenomen en aan volgende generaties overgedragen. Naast een scheppende

God de Vader kent deze traditie ook een medescheppende God de Moeder. Die christelijke God de Moeder komt voort uit de veel oudere Hebreeuwse traditie. In Oud-Israël heet zij El Shaddai of God met de borsten; andere namen voor haar zijn Ashera, Qudshu, Ruach en Chokma of Wijsheid.

Ashera van Israël

De Hebreeuwse Wijsheid.

In de tijd van de Hebreeuwse aartsvaders, het Verenigd Koninkrijk van koning David en Salomo en de latere splitsing in een Noord- en een Zuidrijk, is zij in Oud-Israël prominent naast de Vader aanwezig in het oud-oosterse pantheon der goden. Zij werd vlak voor de val van Jeruzalem en de verwoesting van de Eerste Tempel in 589 v. Chr. uit de tempel van Jeruzalem verdreven. Het volk en de elite moesten van de overheersers mee op ballingschap naar Babylonië. Een wettische en puriteinse groep - het hervormde Judaïsme - kwam na 50 jaar ballingschap terug en verbood in Judea de beeldverering én de verering van de Moeder. Ook zette men zich in de school van de Deuteronomist

aan het corrigeren en herschrijven van de teksten. De Moeder, haar Zoon en hun beider mysterietraditie en rituelen werden op honderden plaatsen uit de teksten weggeschreven. Op 6 juli 2013 zal een specialiste op dit gebied, Dr. Margaret Barker, hierover diverse lezingen geven (een unieke kans u op de hoogte te stellen van nieuwe ontwikkelingen in theologie en mystiek).

Van Sophia naar Maria.

De oudere Hebreeuwse traditie met het vrouw- mannelijk godsbeeld werd door de ballingen en vluchtelingen die Judea verlieten meegenomen in de diaspora. Ze trokken onder andere massaal naar Egypte. In de diaspora werd de functie van de Hebreeuwse Wijsheid, toen het christendom eenmaal doordrong in de joodse milieus, overgenomen door Maria. De eerste joodse en hellenistische christenen zagen Maria niet als aardse moeder van de mens Jezus, maar als Almoeder die de Zoon gebaarde had, in de christelijke traditie 'de Christus' genaamd: Christus als Eerstgeborene van het eerste kosmische mannelijke en vrouwelijke oerpaar. Het ontzag voor Sophia en Maria, als de Moeder Gods en Moeder van de Zoon, werkt tot op de dag van vandaag door in post-communistisch Rusland. Buiten de Russisch-orthodoxe kerk is er ook nog de Grieks-orthodoxe kerk met de grote verering voor Maria als Panagia of Alheilige.

Een tegengeluid.

Op dit moment van de avond uitent twee van de toehoorders hun ongenoegen over iets wat hun kennelijk al even dwars zit: mijn relaas is hun 'niet theosofisch genoeg', want het gaat hun in de loge te vaak over het christendom en te weinig over theosofie. Ik benadruk dat de driehoek met de

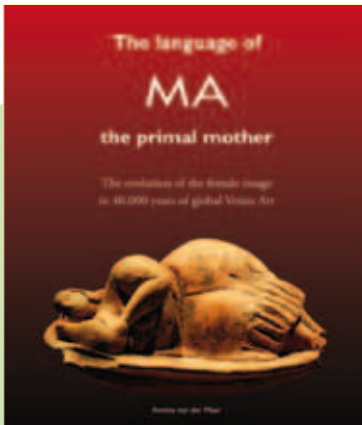
drie aangezichten van het eeuwige in allerlei culturen eigennamen krijgen en dat het een universeel gegeven is; kijk maar naar Egypte met Isis, Osiris en Horus en naar India. Christus is een christelijke naam voor het universele kosmische Kind van het mannelijke en vrouwelijke oerpaar dat overal weer andere namen krijgt. Iemand anders vult aan dat alles uit één bron komt en dat het bij theosofie uiteindelijk over die onderliggende eenheid gaat.

Na de pauze vertel ik de aanwezigen over een bijzondere tentoonstelling, tot 25-08-2013 in het Bijbels Museum in Amsterdam: *Divine Surprise, het vrouwelijke in God*. Meer dan 250 figurines uit Oud-Israël, waaronder diverse Ashera figurines met prominente borsten, belichten onbekende vrouwelijke aspecten van de

mannelijke Jahwe, de joodse god, die zich later zal ontwikkelen tot die ene mannelijke god van het monotheïsme, ook in christendom en islam.

Het einde van de avond. Het wonder is geschied: de samenspraak met de zaal verloopt dynamisch en plezierig. Het wordt een geanimeerde avond. In rap tempo wisselen vragenstellers elkaar af en wordt er gelachen. Humor, eenheid, speelsheid en een vitaliserende energie zijn voelbaar aanwezig. Ik ga blij naar huis, opgeladen en vol positieve energie: ik ben dankbaar dat het Eeuwige Vrouwelijke zich opnieuw van haar taak gekwetend heeft, namelijk mensen en hun energieën verbinden, bij elkaar brengen en de eenheid laten ervaren. Aan de vruchten herken je de (levens) boom.

(advertentie)

The language of MA the primal mother - The evolution of the female image in 40,000 years of global Venus Art

Annine van der Meer
Uitgeverij A 3 boeken, 2013
ISBN: 9789082031300
587 pages, paperback
Prijs: € 29.95

- Venus Art reflects the consciousness of egalitarian societies of peace in which women and feminine values play or have played a central role, and where MA or the MATER or MOTHER and the primal mothers of the clan are central.
- It reveals the symbolic and spiritual character of Venus Art with its basic themes of life, death, life after death and reincarnation.